

Sammendrag

Formålet med denne bacheloroppgaven var å undersøke hvilke leketemaer som kommer frem under små barns spontane lek og hvordan personalet i barnehagen påvirker den spontane leken. Problemstillingen var:

«Hvilke leketema kommer til uttrykk i små barns spontane lek i barnehagen og hvordan påvirker personalet leken?»

Jeg brukte kvalitativ observasjon som metode for å samle inn empiri til oppgaven. Jeg har observert en fast gruppe barn i en alder mellom 2,4 og 2,7 år mens de lekte fritt på avdelingen. Videre har jeg brukt relevant faglitteratur til å belyse og drøfte funnene mine. Mine funn tyder på at barn ofte leker om temaer som de blir kjent med gjennom fortellinger, bøker og temaarbeid i barnehagen, og at leken ofte foregår i form av rollelek, symbollek og tumblek. Funn i forhold til Personalets deltakelse og påvirkning i leken tyder på at det kan ha stor betydning for lekens utvikling og at det vil være viktig for personalet i barnehagen å ha kunnskap om lek for å kunne tilpasse seg til og legge til rette for barnas lek.

Innhold

1.0	Innledning.....	3
1.1	Bakgrunn.....	3
1.2	problemstilling.....	4
1.3	formål.....	4
1.4	oppgaven oppbygning.....	4
2.0	Teoretisk innramming.....	5
2.1	Hva er lek og hvorfor leker barn?.....	5
2.2	Symbollek.....	6
2.3	Rollelek.....	6
2.3	Tumlelek.....	7
2.4	grunnlag for lek.....	7
2.5	Hvor henter barn inspirasjon til sin lek?.....	8
2.6	Felles fokus.....	9
2.7	Voksenrollen i leken.....	10
3.0	Metode.....	11
3.1	Metodevalg.....	11
3.2	Kvalitativ observasjon.....	12
3.3	Utvalg.....	13
3.4	Etiske overveielser.....	14
3.5	Taushetsplikt og oppbevaring av materialet.....	14
3.6	Samtykke.....	15
4.0	Empiri/analyse.....	16
4.1	Praksisfortelling 1: Hakkebakkeskogen.....	16
4.2	Praksisfortelling 2: Brannmann.....	19
4.3	Praksisfortelling 3: bukkene bruse.....	20
4.4	Oppsummering.....	21
5.0	Diskusjon/drøfting.....	22
5.1	om leken.....	22
5.1.1	Hva leker barna?.....	22
5.1.2	Hvorfor leker barna?.....	24
5.2	voksenrollen.....	25
5.2.1	Voksenrollen i leken.....	25
5.2.2	Legge til rette for lek.....	28
6.0	Avslutning/Oppsummering.....	29

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn

I min bacheloroppgave valgte jeg temaet lek, med fokus på små barns spontane lek i barnehagen og voksenrollen i leken. Under min utdanning på barnehagelærer studiet har lek alltid vært et sentralt tema som har fattet stor interesse hos meg. Jeg har gjennom praksis sett hvordan leken skaper muligheter for barna, hvordan den bidrar til glede, utvikling og læring. Hvordan barna kan skape lekeverdener og fordype seg i leken. Jeg har og sett barn som ikke leker like mye som resten, de barna som sliter med å komme inn i leken. Jeg ville derfor se nærmere på leken, hva barna leker og hvor de kanskje får sin inspirasjon fra. Jeg har og sett viktigheten av voksenrollen i barnas lek og synes derfor det var naturlig å inkludere den.

I rammeplan for barnehagen står det at leken har en sentral plass i barnehagen og at barnehagen skal sørge for at leken egenverdi skal anerkjennes. Rammeplanen legger også noen krav til personalet, blant annet at personalet skal observere leken, støtte barna i leken, delta i og berike den. Personalet skal og sørge for å gi barna felles erfaringer som danner grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer. (utdanningsdirektoratet, 2017, s.20). Personalet i barnehagen skal altså være til stede og ha en aktiv rolle i barnas lek. Det vil derfor være viktig at personalet har innblikk i teorier om lek og er bevisst på egen rolle. Ifølge Wolf vil personalets respons på leken ha stor betydning for dens utvikling. (Wolf, 2016, s.33). Det handler ikke bare om å være til stede, men også å vite når og hvordan man skal gjøre det. Røthle (i Røthle et al., 2017, s.140) introduserer begrepet pedagogisk takt, som innebærer at pedagogen må trå varsomt i barnets lek og alltid tilpasse seg situasjonen (Røthle et al., 2017, s.140).

Vi kan altså se at voksenrollen i leken kan være kompleks og kreve varsomhet. Lek og voksenrollen vil alltid være relevante tema og det finnes ikke en klar fasit på hvordan dette skal gjøres. Ved å observere og reflektere kan man få ny innsikt og erfaringer som vil være viktig for videre arbeid.

1.2 problemstilling

Problemstillingen min er: Hvilke leketema kommer til uttrykk i små barns spontane lek i barnehagen og hvordan påvirker personalet leken?

1.3 formål

Formålet med denne oppgaven var å se hva barn leker, hvilke leketemaer som kommer frem i små barns lek og hvordan personalets deltakelse i leken påvirker den.

1.4 oppgaven oppbygning

I denne oppgaven begynner jeg med å presentere teori og begreper som er relevant til min problemstilling som jeg senere skal bruke til å belyse problemstillingen og mine funn. Jeg skal og presentere metoden jeg har brukt og beskrive hvordan jeg har gått frem for å innhente min empiri. Deretter skal jeg presentere min empiri og analysen av disse, samt trekke frem sentrale funn. Etter dette skal jeg drøfte mine funn opp mot teorien jeg har presentert i første del. Til slutt vil jeg oppsummere de viktigste punktene i avslutningen.

2.0 Teoretisk innramming

Den teorien jeg legger frem her danner grunnlaget for drøftingskapittelet, hvor jeg skal drøfte mine funn i lys av disse teoriene.

2.1 Hva er lek og hvorfor leker barn?

Det finnes mange teorier om lek, de ulike teorien fokuserer gjerne på ulike deler av leken (Öhman, 2012, s.37). Noen fokuserer på lekens verdi i seg selv mens andre fokuserer på lekens nytteverdi, spesielt med tanke på barns utvikling. Det er viktig å ha kunnskap om lektorier for å kunne forstå og tolke det vi ser. Kunnskapen som ligger til grunn påvirker hva vi legger merke til og synes er vesentlig (Öhman, 2012, s.37).

Som egenverdi ses lek på noe barn gjør av eget initiativ og den motiveres av barnet selv, leken har heller ikke et bestemt mål annet enn å leke (Børhaug et al., 2018, s. 46). En typisk lek med egenverdi er dramatisk lek, hvor barnet later som mens det leker. Dette ses på som en måte barn skaper mening i sin tilværelse og uttrykker sin væremåte. Med lek som nytteverdi menes det at leken er et redskap i barns utvikling, spesielt med tanke på læring. Pedagogen ønsker at leken skal føre til en spesiell erfaring og ha en forutsatt hensikt. (Børhaug et al., 2018, s. 46).

Broadhead (i Öhman, 2012, s.37) beskriver leken som et kontinuum, hvor barnet i begynnelsen lar seg inspirere av andre og etterligne andre i en assosiativ lek. Leken utvikler seg etter hvert til en mer avansert sosial lek som krever mer samarbeid og evne til å se den andres perspektiv (Öhman, 2012, s.37)

Johansen skriver om leken som er kulturelt, estetisk og mellommenneskelig fenomen, hun beskriver lek som noe man aktivt gjør. Å leke betyr å tre ut av den vanlige tilstedeværelsen og oppnå en spesiell stemning hvor man er begeistret og oppslukt av det man holder på med.

(Johansen, 2015, s.26)

Guss (referert i Wolf, 2015, s.32) beskriver leken som en måte å utrykke seg på, og at leken kan forstås estetisk. Barna gripes og berøres av leken, de imiterer og bruker fantasien for å utrykke noe. Dersom barnehagelæreren oppfatter leken på en slik estetisk måte, en måte å utrykke seg, kan det gjøre det enklere å møte barna på en lydhør måte. Greve (referert i Wolf, 2015, s.32) sier at når barn imiterer er det en form for kommunikasjon fra barnets side, det kan være en måte å utrykke at man vil være lik de andre for å komme inn i fellesskapet.

2.2 Symbollek

Symbollek er når barnet på en bestemt og virkelighetsnær måte begynner å bruke gjenstander symbolsk (Öhman, 2012, s.89). Det vil si at barnet bruker objekter som symboliserer noe annet til å leke med. Barnet kan og forestille seg at noe som ikke er der er finnes, som innholdet i en kopp. I symbollek bruker barnet forskjellige objekter og figurer til å skape situasjoner ut fra sine egne erfaringer. De danner seg det Öhman kaller mikroverdener, hvor de bruker tingene som inspirere dem og knytter inn egne erfaringer. De kan bruke deres egne opplevelser eller eventyr og fortellinger som de har kjennskap til. (Öhman, 2012, s.89)

2.3 Rollelek

Når små barn leker rollelek imiterer de hverandre og inspirerer hverandre til lek. Etter hvert som barna får erfaring med leken, utvikler den seg. For å dra andre inn i leken deler barna sine indre bilder ved å snakke om leken sin. Ifølge Sawyer (referert i Öhman, 2012, s.131) gjør de dette enten en å gå ut av leken eller ved å trekke det inn i selve leken, Sawyer kaller

det eksplisitt eller implisitt ytring. En eksplisitt ytring foregår utenfor leken, barnet kommer gjerne med en ytring om leken eller sier noe som inviterer andre inn i leken. For eksempel «jeg jobber i kiosken». Barnet forteller på denne måten at det er i lek og forklarer kort hva som skjer i leken. En implisitt ytring følger mer naturlig i leken. for eksempel «hvem vil ha is?» en slik ytring kan gjerne fortelle mer om hva barnet tenker, og hva barnet vil av de ytringen er rettet mot. (Öhman, 2012, s.131)

2.3 Tumlelek

I tumleleken bruker barna store bevegelser og lokker hverandre inn i leken. de inspireres av den andres lyst til å leke. Gjennom kroppen og bevegelser signaliserer de at det de gjør er lek. De kan begynne leken uten å bruke verbalspråk, en bevegelse eller handling gir leken form. (Röthle, 2017, s. 131)

2.4 grunnlag for lek

Før det blir lek er det spesielt to faktorer som må være på plass, trygghet og inspirasjon. Jeg vil her fokusere på inspirasjon. Barn blir inspirert av både ytre og indre faktorer. Ofte vil barna finne inspirasjon hos seg selv ut fra egne erfaringer. Av og til vil barna ha behov før ekstra støtte for å utvikle leken. Dersom en barnehagelærer skal støtte barns lek vi det være viktig å ha tro på barnas egne evner og bruke det barna selv er interessert i som utgangspunkt. Barnehagelæreren kan og gi inspirasjon til barna ved å gi de felles opplevelser som senere kan være utgangspunktet i lek. Dette kan gjøre ved å ha temaarbeid, lese bøker som gjerne baserer seg på barnas interesser eller legge til rette for opplevelser i nærsamfunnet. (Öhman, 2012, s.191)

Små barn inspirer og etterligner hverandre i leken. Ved hjelp av blikk og lyd drar de hverandre inn i leken hvor de utvikler komplimentere samspill, altså styrker barna hverandre i samspillet. De informerer hverandre om hva som skjer gjennom språket og handlinger i leken.

barna imiterer og videreutvikler hverandres bevegelser og viser tydelig med kroppsspråk og latter at de har et felles fokus. (Öhman, 2012, s.85).

Wolf (2016, s.27) skriver om Bateson og hans syn på kommunikasjon i leken. Bateson var opptatt av hvordan barn vet hva som er lek og ikke, og hvordan de kommuniserer det til hverandre. Han mente at leken oppstår og blir rammet inn av metakommunikative signaler. For at leken kan oppstå må barnet kunne kommunisere til andre at «dette er lek». Derfor vil det være nyttig å undersøke hvordan barna kommunisere til hverandre at det er lek de gjør, for å forstå hvordan lek oppstår. I leken kan barna forestille seg flere utgaver av virkeligheten, de oppdager og forestiller seg flere virkeligheter. Når barnet metakommuniserer at det leker betyr det ifølge Bateson at barnet viser at det de gjør, slik de gjør det, ikke indikerer det det uttrykkes, det er lek. (Wolf, 2016, s.27)

2.5 Hvor henter barn inspirasjon til sin lek?

Det kan være mange grunner til at barn leker, alt fra glede over å kunne bruke kroppen til det man ønsker å bevege seg eller utforske noe som er rundt dem. Når barnet leker om noe de er interesserte i, tar det leken videre og de utforsker for å finne ut mer. (Öhman, 2012, s.95)

Hvor barna finner inspirasjon til sin lek har ifølge Johansen og Karoff (i Johansen 2015, s.28) endret seg. I det «tradisjonelle barnelivet» lærte barn å leke av eldre barn ved å bli inkludert i deres lek. Barna imiterte samtidig de voksne og deres arbeid og daglige gjøremål. I dagens samfunn er det ikke like stort grunnlag for en slik overlevering av leken. Barns hverdag er i høyere grad institusjonalisert, og barna deles ofte inn i grupper med sine jevnaldrende.

Leken som man så tidligere er delvis, og muligens til enn viss grad helt, erstattet med lek som er inspirert av medier og lekematerialene i seg selv. En slik endring vil også bety at dersom

barn vil delta i den felles leken er det i stor grad avhengig av tilgang på og kjennskap til lekemateriell og medienes fortellinger, figurer og universer. (Johansen, 2015, s.28)

2.6 Felles fokus

Barn forhandler når de leker. Dersom barna deler oppmerksomhetsfokus, vil disse forhandlingene kunne gå lettere. Det vil ikke si at barna må ha en identisk tankegang om leken, men de må ha en tilstrekkelig lik definisjon på hva leken skal gå ut på. Dette fokuset er midlertidig og flere faktorer vil spille inn, som relasjoner og vennskap. (Öhman, 2012, s.141)

Det vil være en fordel i slike sammenhenger at barna har noen felles erfaringer, det Mauritzson og Säljö (referert i Öhman, 2012, s.142) kaller «kulturell bagasje». Dette er en sammensetning av erfaringer og opplevelser som barna har fra hverdagen, bøker, sanger og digitale medier som film og tv. Dersom et barn begynner en lek med et leketema som lekekameraten ikke har erfaring med, vil det bli vanskelig å skape en felles definisjon på leken. lekekameraten vil kanskje ikke kjenne igjen figuren eller handlingen som barnet har lyst til å leke om. Mange faktorer spiller inn når barns skal forstå den andres perspektiv, relasjonen mellom barna, erfaringer barnet har med den spesifikke leken, forventninger til leken og motivasjonen til å leke. Når barna forstår hverandres perspektiver og forhandlingene i leken går bra, blir barna «medskapende deltakere». Da driver de leken fremover sammen ved å gi hverandre impulser som utvikler leken. de gir hverandre signaler som bekrefter den gjensidige forståelsen av leken, det vekker positive følelser hos barna. (Öhman, 2012, s.142)

2.7 Voksenrollen i leken

Det vil være viktig for personalet å være klar over at barnas erfaringer i leken har betydelige effekter for deres utvikling. I leken tilegner barnet seg sosiale ferdigheter og kompetanse som danner et grunnlag for videre samspill og vennskap med andre barn. (Tholin, 2018, s.44)

Eik (referert i Børhaug et al., 2018, s.42) beskriver improvisasjon som den delen av profesjonsutøvelsen som ligger mellom det planlagte og uplanlagte. Det innebærer å utnytte muligheter som oppstår i samspill med barna. TT. Jansen (Referert i Børhaug et al, 2018, s.42) introduserte begrepet «lyttende didaktikk», som går ut på at en skal være åpen for og bevisst på barnas spontane uttrykk som kommer til syne i lek og andre aktiviteter. Samtidig handler det om at pedagogen må kunne bruke disse uttrykkene for å videreutvikle det de holder på med til noe nytt og uventet. Improvisasjonen vil i et didaktisk perspektiv også gå ut på å kunne knytte enkelte handlinger til en sammenhengende tematikk slik at det skaper en mening for barnet. (Børhaug et al., 2018, s.42)

Hvordan personalet responderer på leken kan ha stor betydning for lekens innhold og utvikling. Personalets respons kan både hindre, utvikle og forme leken i flere retninger. Hva personalet gjør og hvordan de responderer vil være avhengig av deres persepsjon av leken, altså hvilken oppfatning de har av leken. Oppfatningen personalet har av lek vil avhengig av deres forforståelse av leken, altså hvilke kunnskaper, teorier og erfaringer som ligger i grunn hos den enkelte. Dersom personalet ser på og bruker leken som en læringsarena kan dette føre til at barnet ikke opplever leken som lek lenger fordi det ikke lenger er ut fra deres initiativ og styring. (Wolf, 2016, s.33)

Olofsson (referert i Röthle et al., 2017 s.139) trekker frem aktive og lekende voksne som betydningsfullt for at barn skal leke hyppigere, sammenhengende og mer fantasifullt. Hun beskriver leken som et symbolspråk som skjer i sosiale møter. Den voksne må derfor hjelpe

barna inn i leken ved å vise de hva lek er eller kan være, hva man kan leke og hvordan man kan leke det. Sandvik (referert i Røthle et al., 2017 s.140) viser slik som Olafsson viktigheten av voksenrollen i barnas lek. Hun mener de voksne må vise barna mulighetene for lek som finnes i miljøet og gi barna erfaringer med kulturen uttrykksformer.

I lek og samspill med barn kreves det ifølge Røthle et al (2017) en pedagogisk takt. Det innebærer å være varsom ovenfor barna og deres intensjoner. Den voksne må tilpasse sine handlinger til situasjonen. Noen ganger, når barna i dyp lek, er det best å ta rollen som tilskuer til leken og støtte den fra sidelinjen, ved å for eksempel beskytte den fra forstyrrelser. Andre ganger kan det kreve at den voksne hjelper til i leken, for eksempel ved å tilføre et nytt element og skape spenning eller lede leken i en annen retning. (Røthle et al., 2017, s.140)

Barns lek er spontan og kan dukke opp når som helst og i alle situasjoner. Det er derfor viktig at barnehagelæreren er observant for hvordan leker oppstår og drives frem og hvordan leken skal følges opp. (Børhaug et al., 2018, s.46)

3.0 Metode

3.1 Metodevalg

På bakgrunn av min problemstilling valgte jeg å bruke en kvalitativ metode til innsamling av min empiri. Dette anså jeg som den beste metoden for å finne ut mer om temaet lek.

Kvalitativ metode er en metode man ifølge Dalland (2020) bruker for å finne svar på noe som ikke kan måles i tall. En stor fordel med en slik metode er også at man har mulighet til å gå i dybden på det man vil undersøke og få mye informasjon, samt at man kan få fram det unike ved temaet. Man får en direkte kontakt med feltet man vil undersøke og man søker gjerne å

oppnå en forståelse, ikke bare å få informasjon. (Dalland, 2020, s.55) Når jeg skulle se på temaet lek ville jeg se på hva de lekte, men og prøve å forstå hvorfor de lekte akkurat det.

3.2 Kvalitativ observasjon

Jeg brukte kvalitativ observasjon som metode under innsamling av min empiri. Dalland kaller det en helhetlig tilnærming som man bruker når man vil ha et mest mulig fullstendig bilde av det man studerer. (Dalland, 2017, s.106) Bae (i Dalland, 2017, s.106) beskriver 4 viktige aspekter ved kvalitativ observasjon. Forskeren retter seg mot å oppnå en helhetsforståelse av hva som skjer og fokusere på relasjoner og samspill. Forskeren er opptatt av prosessen individet befinner seg i og ønsker dybde og forståelse for fenomenene som studeres. Til slutt har forskeren en bevist holdning til sin egen rolle i observasjonen. (Dalland, 2017, s.106) Når jeg observerte leken så jeg ikke bare på hva barna lekte, men prøvde å få et helhetlig bilde av leken.

Som forskningsmetode valgte jeg å bruke observasjon. Basert på egne erfaringer gjennom praksis vet jeg at dette er en god metode for å få et helhetlig bilde av leken. Under observasjoner kan man ikke få med seg alt og det er derfor viktig å avgrense noen temaer man vil være ekstra oppmerksom på. (Løkken & Søbstad, 2017, s. 40). under mine observasjoner fokuserte jeg på hva som skjedde i leken, hva barna lekte, hva som skjedde mellom barna og hvordan personalet tok del i leken eller påvirket den.

Jeg observerte omtrent 30 minutter hver dag i 4 dager. Jeg brukte blanding av observasjonsmetode løpende protokoll og loggbok. under begge metodene satt jeg der jeg følte det var best i forhold til å få med meg hva som skjedde, samtidig som at jeg ville bli lagt minst mulig merke til. Jeg noterte med penn og notatbok. Når jeg var ferdig med å observere satt jeg meg ned så fort som mulig for å fin skrive notatene. Da valgte jeg å skrive de som praksisfortellinger.

Når man skriver løpende protokoll, noterer man ned alt man ser i et avgrenset tidsrom. Det er krevende å få med seg alt som skjer så ved bruk av denne metoden fokuserer man ofte på enkeltbarn eller få barn (Løkken & Søbstad, 1027, s.52). Ved bruk av loggbok noterer man ned hendelser litt mer usystematisk, for eksempel kan en notere en situasjon man tenker kan være nyttig senere.

Før mine observasjoner hadde jeg planlagt hva jeg skulle se etter, tid, sted og deltakere var bestemt på forhånd. Derfor var dette den man kaller strukturert observasjon (Dalland, 2020, s.111)

Under observasjonene opplevde jeg forstyrrelser i form av at barn tok kontakt med meg og ville invitere meg til lek. Når slike situasjoner oppstod forklarte jeg for barna hva jeg gjorde og at jeg måtte fortsette med det litt til. Noen observasjoner ble og avbrutt ved at barna sprang ut av rommet eller at en begynnende lek ble avbrutt før den kom skikkelig i gang. Jeg hadde 30 min tilgjengelig hver dag til å observere. Jeg fulgte nøye med og noterte ned observasjoner når jeg så barna begynne lek. Enkelte dager satt barna mye ved bordet og hadde aktiviteter ved bordet, som tegning og puslespill. Da valgte jeg å vente med å observere til de gikk ned, fordi det var den frie leken jeg ville sette søkelys på.

Når man observerer skal man i minst mulig grad påvirke situasjonen man observerer (Dalland, 2020, s.103). Jeg observerte fri lek og satte ingen begrensninger for hva som skulle skje mens jeg observerte. Jeg ville se hvordan leken utviklet seg i barnas frie tilværelse.

3.3 Utvalg

Helt i begynnelsen av skrivingen min hadde jeg et ønske om å undersøke barns spontane medialisert lek. Jeg ble derfor koblet opp mot forskningsprosjektet *hverdagspraksiser* som er organisert av senteret for barnehageforskning ved universitetet i Stavanger. Jeg ble via de koblet opp mot en barnehage som jeg skulle observere i. Jeg var hele tiden klar over at det var et veldig spesifikt tema å forske på og var derfor åpen for flere muligheter. Jeg holdt under observeringen fokus på leken i seg selv. Jeg brukte disse delspørsmålene: hva leker barna, hva inspirerer barna til denne leken, hva skjer mellom barna, hvordan utvikler personalet leken og hvordan inkluderer de barna i leken.

Jeg ville fokusere på en liten gruppe barn og ble i samarbeid med pedagogisk leder enig om en gruppe barn og et fast tidspunkt hvor jeg skulle observere. Jeg endte opp med å observere i sovnetiden til de minste barna på avdelingen slik at kun gruppen jeg skulle observere var til stede. Jeg brukte 4 dager og observerte i rundt 30 minutter hver dag. Gruppen jeg observerte bestod av 5 barn i alderen 2,4 til 2,7 år. Det var alltid en ansatt fra avdelingen til stede.

3.4 Ethiske overveielser

Det er mange etiske forpliktelser å forholde seg til når man skal forske på noe. Disse forpliktelsene dreier seg ikke bare om selve forskningen, men hele prosessen fra planlegging til behandling av data og formidling. (Dalland, 2020, s. 167). forskningsetikk går og ut på å ivareta personvern, og det er viktig å unngå at forskningen går ut over enkeltpersoners integritet og velferd. (Dalland, 202, s.168)

3.5 Taushetsplikt og oppbevaring av materialet

En viktig del av forskningen er tillit mellom den som forsker og informantene. Et viktig aspekt her er taushetsplikt og anonymisering. Anonymisering vil si at enkeltpersoner ikke skal kunne indentifiseres gjennom datamaterialet. Det skal ikke på noen måte komme frem hvem

observasjonene i denne sammenhengen kommer fra. (Dalland, 2020, s.172-173) I mine praksisfortellinger er alle navn fiktive og det kommer aldri frem hvilken barnehage observasjonene er gjort i. Taushetsplikt er det samme innenfor forskningen som i yrkesetikken. Det vil si at ingen personopplysninger som forskeren får kjennskap til skal videreformidles til andre. (Dalland, 2020, s.173)

Når forskeren skal behandle personopplysninger skal dette gjøres i henhold til grunnleggende personvern hensyn, deriblant personlig integritet, privatlivets fred og ansvarlig behandling av personopplysninger. (NESH, 2016, s.12)

3.6 Samtykke

Før jeg startet mine observasjoner ble skriftlig samtykke hentet inn fra alle som ville være med i observasjonene. Foresatte til barna som er med i observasjonen måtte underskrive samtykke på vegne av barna.

All den tid forskningen omhandler personopplysninger, noe som observasjoner gjør, skal samtykke gis. NESH (2016) sier at samtykket skal være fritt, informert og uttrykkelig. At samtykket skal være fritt innebærer at personen må gi samtykke uten press som overtalelse eller belønning, det skal være helt frivillig å gi samtykke. Samtykket skal og kunne trekkes uten begrunnelse eller negative konsekvenser. Informert samtykke innebærer at den som samtykker skal ha mottatt tilstrekkelig informasjon og til slutt innebærer uttrykkelig samtykke at personen har gitt tydelig uttrykk for at informasjonen er forstått. (NESH, 2016, s.14)

4.0 Empiri/analyse

Jeg skal nå presenter funn fra min empiri for å svare på problemstillingen: «Hvilke leketema kommer til uttrykk i små barns spontane lek i barnehagen og hvordan påvirker personalet leken?».

Alle observasjonene jeg presenterer her fant sted på avdelingen barna gikk på. Det er de samme barna som er med i alle observasjonene. Barna er 2,4 til 2,7 år gamle. Det er totalt tre voksne som kommer frem i observasjonene. Observasjonene ble gjort i sovetiden på avdelingen. Det var kun barna som er med i observasjonene som var til stede. Alle navn er fiktive.

4.1 Praksisfortelling 1: Hakkebakkeskogen

Erik, David og Sofie går og setter seg i hjørnet på avdelingen, de fniser og krymper sammen. Mia (voksen) ser bort på dem «er dere sjiraffer?» «Ja» roper barna i kor.

Barna fniser og kryper sammen. «Skal jeg kommer å spise dere?» Mia går mot barna, alle barna ler.

Martin løper inn på samlingsrommet. Han kommer ut med en pute som han putter mellom beina, så går han mot de andre. Mia begynner å krype på gulvet. Erik, David og Sofie kryper etter. Martin løper bak dem og kryper etter. De kravler inn i kuben.

Sofie og David reiser seg og løper tilbake til hjørnet. Erik løper etter. I huset sitter nå Mia, Emilie og Martin. «Gå å se hva de gjør» sier Mia til Martin og peker mot barna i hjørnet. Emilie leker i vinduskarmen.

Martin løper bort til hjørnet, og setter seg i hjørnet med de andre barna. De fniser, alle

reiser seg og løper tilbake til kuben. Nå sitter alle inni kuben.

Emilie synger og nynner forskjellige sanger.

Erik, Martin, David og Sofie leker med Mia inni kuben. De lager spiselyder og klatrer på henne. Martin reiser seg fra putene i kuben, «jeg er klatremus» sier han. «Er du?» sier Mia med opprømt stemme. «Ja» svarer Martin. Sofie og Erik sier også at de er klatremus. Sofie legger ned puten sin og sier en gang til «jeg er klatremus». Alle barna utenom Emilie trekker ut på gulvet. Mia går og ut på gulvet. Sofie går rundt og synger «jeg flyr og ser».

Eva (voksen) kommer inn på avdelingen. Alle barna, utenom Emilie, løper bort til Eva og forteller henne at de er klatremus.

Mia «ja nå må dere passe dere, ellers kommer jeg og reven og tar dere». Barna hyler og løper rundt på avdelingen.

Mia legger seg ned på gulvet og later som hun sover. «jeg er mikkell rev» hvisker hun. Eva begynner å synge «når en liten mus skal ut å gå», mens hun går rundt Mia. Barna følger etter, også Emilie henger seg på.

Mia «sover» litt før hun reiser seg opp og sier «nå kommer jeg og tar dere». Barna løper rundt og hyler.

Etter en stund begynner Sofie å synge. «so ro lille mann». Mia legger seg ned og later som hun sover. Sofie fortsetter å synge. Barna samler seg rundt Mia. «er jeg ferdig å sove nå» spør Mia. «nei» sier Sofie og fniser. «åh må jeg sove hele dagen!» sier Mia. «Ja» sier Martin.

David går inn på samlingsrommet. Alle, utenom Emilie følger etter. «skal vi gå og luske litt?» sier Mia til Emilie. De går sammen inn på samlingsrommet. «her er dere» sier Mia. «nå kommer reven og spiser dere». Mia tar Emilie i hånden og går bort til resten av barna på samlingsrommet for å «spise» dem. Barna hyler og ler.

Martin reiser seg og sier «nå må du i fengsel!». «nei. Må jeg?» sier Mia «ja» sier Sofie og Martin i kor. De drar med seg Mia ut av rommet. Voksen sier «huff, å nei, jeg må i fengsel» og ser på Emilie. Barna følger Mia til fengselet.

I denne observasjonen er det en blanding av rollelek, symbollek og tumlelek. Barna hadde først en lek uten et tydelig mål, de løp frem og tilbake på avdelingen. Den voksne på avdelingen (Mia) begynner å leke sammen med dem, hun spør om de er sjiraffer. De bytter mellom å løpe og kravle rundt på avdelingen før de begynner en slags jage/fangelek hvor barna skal spise Mia. Plutselig sier Martin «jeg er klatremus». Alle barna, utenom Emilie koblet seg kjapt på og imiterte Martin, de var også klatremus. Når barna begynte å leke klatremus tok Mia på seg rollen som Mikkell rev. Eva som kom inn på avdelingen midt i observasjonen tok initiativ til å synge «so, ro, lillemann». Med utgangspunkt i observasjonen, ser det ut som at Martins ytring om at han var klatremus førte til en inspirasjon hos både barn og voksne som utviklet leken videre. Da de voksne ble med og begynte å synge ble også Emilie med på leken.

Denne avdelingen hadde tidligere hatt hakkebakkeskogen som temaarbeid og sangene og bøkene fra hakkebakkeskogen ble ofte brukt på avdelingen, ifølge pedagogisk leder på avdelingen. Basert på observasjonen, er det tydelig at leken er inspirert av Thorbjørn Egners univers Hakkebakkeskogen og klatremus og mikkell rev ble temaet i leken. I denne observasjonen ser vi tydelig at «Mia» tok barnas inspirasjon på alvor. Hun ble med i leken og utviklet den videre med de temaene som barna foreslo og viste tydelig at de ville leke. Den andre voksne som kom inn på avdelingen så også hva som var på gang og initierte til lek med barna. Hun fikk også med seg et av barna som tidligere ikke hadde deltatt på denne leken.

4.2 Praksisfortelling 2: Brannmann

Denne fortellingen foregår under samme omstendigheter som praksisfortelling 1, men med en annen voksen til stede. Den voksen som var til stede i denne praksisfortellingen kalles Elise.

«Vi slukker vann» sier Martin og begynner å løpe mens han roper «aui aui aui». Erik og Sofie følger etter. De løper en runde på avdelingen før de går bort til vinduet. De peker ut av vinduet med klosser mens de sier «psssj». (etterligner lyden av vann.) David kommer bort til dem. Martin faller idet han snur seg. «au» sier Martin. David tar han i hånden og hjelper han opp.

«Hva skjer?» sier Elise. «fikk du vondt og så hjalp David deg opp». Martin nikker. «så bra» sier Elise. Martin reiser seg opp og alle begynner å løpe på avdelingen. Alle guttene løper inn på lekerommet. Erik kommer ut igjen med en kasse leker. De andre lukker døren bak han. «å nei» sier Erik. Erik setter kassen fra seg og går til skapet med puslespill.

Her leker barna en lek som trolig er inspirert av brannmenn. På avdelingen har de pyntet med store bilder av karakteren «Bjørnis». Han er laget av norsk brannvesen og blir ofte brukt i sammenheng med brannvernuka i barnehager. Vi ser at Martin kommer med en ytring som forteller de andre at han leker, som også sier noe om hva han leker. Erik og Sofie imiterer det Martin gjør. De løper etter han når han løper og peker ut av vinduet med klossene når han gjør det. Her ser vi både symbollek og rollelek. Den voksne som var til stede på avdelingen var ikke innblandet i denne leken.

4.3 Praksisfortelling 3: bukkene bruse

Martin og David leker ved tog bordet på lekerommet.

Martin holder en hai og slår den på broen. «det er store bukkene bruse» sier han. David prøver å kjøre traktoren på broen. «nei, denne først» sier Martin. Han dytter vekk David og tramper med haien over broen. «tripp trapp» sier han. «hvor er mellomst bukken?» sier Martin. «Der!» sier David og peker på en hai. «nei, det er minste bukken» sier Martin.

David bøyer seg ned og plukker opp en giraff. «Her» sier han og gir giraffen til David. «ja, der er den» sier Martin. Martin fortsetter med fortellingen. David bruker de figurene som Martin ikke bruker og leker det samme en annen plass på tog banen.

Ute på avdelingen har Elise funnet frem perler til jentene som satt og tegnet. Når David så dette sprang han ut for å perle, Martin følger etter.

Her leker 2 gutter en lek basert på fortellingen om bukkene bruse. De forhandler i leken om hvilken figur som er hvilken karakter og om hvem som skal leke hvor. De bruker andre dyr som skal forestille bukke bruse, altså har de en form for symbollek. Det er ikke helt tydelig at det leker sammen, men de leker det samme. Martin virker som en leder i leken, det er noe som også går igjen i flere av praksisfortellingene. Siden begge leker med karakterene og handlingen i fortellingen tolker jeg det som om begge kjenner til eventyret fra før. I slutten av denne observasjonen avbrytes leken når en voksen inne på avdelingen finner frem perler på bordet. Barna avslutter leken med en gang de ser perlene og løper heller ut for å perle.

4.4 Oppsummering

Mine funn tyder på at barna er inspirert av ulike tema i sine leker og at de leker om temaer som flere av de har kjennskap til. Disse temaene er noe man ofte ser blir brukt til temaarbeid i barnehager og noen er kjente barnefortellinger som de fleste kjenner til. Praksisfortellingene viser en tydelig leder blant barna. Martin er den som starter leken i alle fortellingene. Vi ser at barna imiterer hverandre og spiller videre på hverandres uttrykk og impulser. Barna kommer med korte ytringen som forteller om hva det er de holder på med, og de bruker i stor grad kroppen og bevegelse i leken

Funnene mine viser også at aktive og tilstedeværende voksne kan ha positive innvirkninger på barnas lek. Vi ser i praksisfortelling 1 at den voksne bytter mellom aktiv og litt mer passiv deltakelse i leken, og de voksne videreutvikler leken basert på egne og barnas impulser. I praksisfortelling 1 ser vi og at den voksne inviterer barn inn i leken. I praksisfortelling 2 og 3 er den voksne passiv i leken, men til stede på avdelingen og har en innvirkning på leken. I praksisfortelling 3 blir leken avbrutt i det den voksen finner fram perlene på bordet og barna ville heller perle enn å leke. Praksisfortelling 1 foregikk over mye lengere tid enn praksisfortelling 2 og 3.

5.0 Diskusjon/drøfting

Her skal jeg drøfte mine funn i lys av teorien jeg har presentert tidligere og svare på problemstillingen min «Hvilke leketema kommer til uttrykk i små barns spontane lek i barnehagen og hvordan påvirker personalet leken?». Jeg har delt dette inn i to deler, en om leken og en om voksenrollen.

5.1 om leken

5.1.1 Hva leker barna?

Vi ser i de tre observasjonene at barna leker om forskjellige figurer og fortellinger. Mer spesifikt, hakkebakkeskogen og bukkene bruse. Vi ser og at barna imiterer brannmenn. Ut fra teorien jeg har presentert tidligere ser vi og at barna leker en blanding av rollelek, symbollek og tumlelek.

Rolleleken vises ved at barna imitere hverandre og inspirer hverandre til lek. (Öhman, 2012, s.131). Barna tar på seg ulike roller som for eksempel brannmann og klatremus. vi ser og at barna kommer med både eksplisitte og implisitte ytringer i leken (Sawyer referert i Öhman, 2012. s131). barna kommer med ytringer som «vi slukker vann» og «jeg er klatremus». dette kan være for å fortelle andre at de leker og hva de leker, men også for å invitere andre inn i leken.

Tumleleken vises ved at barna bruke store bevegelser i leken, som løping og kryping. (Röthle 2017, s.131) Praksisfortellingen viser flere eksempler på at barn begynner å løpe, og flere

følger etter. Vi kan tolke dette som at disse typene bevegelse inspirer de andre barna til å gjøre det samme

Symbollek vises ved at barna bruker objekter som symboliserer noe annet. For eksempel at de bruker klosser som brannslanger eller haier som bukkene bruse. De bruker også fortellinger de har kjennskap til i leken, slik som Öhman beskriver at barna gjør når symbolleken blir mer utviklet. (Öhman, 2012, s.89)

I rolleleken tar barna rollen som klatremus mens Mia tar rollen som mikkkel Rev. Vi vet på bakgrunn av Johansen (2015, s.28) at barn i dag ofte vil leke ut fra fortellinger og figurer de har kjennskap til. Det er naturlig å tenke at de har hentet inspirasjon fra historien om hakkebakkeskogen skrevet av Thorbjørn Egner, hvor en del av handlingen går ut på at mikkkel Rev skal prøve å ta klatremus og spise han. Jeg finner også støtte i Öhman (2012) som skriver at barna imiterer og inspirer hverandre i rolleleken. Det var Martins ytring om at han var klatremus som satt i gang hele leken. Til å begynne med gjentok Erik og Sofie det Martin sa, det kan ha vært en ren imitasjon av Martins ytring. Öhman (2012, s.85) skriver at det er slik små barn drar hverandre inn i leken, ved å imitere og utvikle hverandres ytringer og handlinger. Ifølge Greve (referert i Wolf, 2015, s.32) er imitasjon en måte barn prøver å komme inn i fellesskapet på. På bakgrunn av det kan man tenke at barna ikke umiddelbart visste hva leken gikk ut på, men de ville være med og passe inn ved å imitere Martin. Ifølge Öhman vil det være en fordel at barna har en felles forståelse for lekens tema for å kunne delta i felles lek. (Öhman, 2012, s.141)

Hvor impulsen eller inspirasjonen om hakkebakkeskogen kom fra er vanskelig å si. Martin kom ganske plutselig med en ytring om at han var klatremus. Denne typen ytring kaller Sawyer (referert i Öhman, 2012, s. 89) en eksplisitt ytring. En slik ytring mener Sawyer at barnet kan bruke for å invitere andre inn i leken. Ut fra Dette kan vi tolke at Martin kom med denne ytringen fordi han ville leke klatremus og ville ha de andre barna med. De andre barna

hang seg fort på leken, alle som var til stede ble med på leken med en gang, utenom Emilie. Det vil være vanskelig å si hva som første til at denne leken oppstod. Men ut fra den teorien jeg har lagt frem her kan det være Martins erfaringer med dette eventyret som inspirerte han til å leke om der. Hans ytringer og handlinger kan ha inspirerte de andre barna til å leke det samme som han. Det kan også være imitasjon fra de andre barna for å passe inn i fellesskapet.

5.1.2 Hvorfor leker barna?

For å se på hva barn leker, og hvilken betydning det har mener jeg det også er nødvendig å se på hvorfor barn leker. I praksisfortellingen Hakkebakkeskogen ser vi at barna er ivrige og kommer med ulike innspill til leken. slik som at de begynner å løpe, de putter den voksne i fengsel og et av barna begynner å synge. Johansen (2015, s.26) beskriver leken som noe barn aktivt gjør og at barnet trer ut av den vanlige tilstedeværelsen og oppnår en spesiell stemning. Öhman beskriver at barn kan leke for å utrykke glede over å være til eller for å utforske noe de er interessert i videre. (Öhman, 2012, s.95). Guss (referert i Wolf, 2015, s.32) beskriver at barn bruker leken for å utrykke seg. Greve (referert i Wolf, 2015, s.32) sier at når barnet imiterer er det en måte å kommunisere til den andre at man vil være lik for å komme inn i fellesskapet. Alle disse årsakene til at lek oppstår kan treffe denne praksisfortellingen. Som tidligere nevnt kjenner barna til fortellingen om hakkebakkeskogen gjennom aktiviteter i barnehagen og leker kanskje for å utforske dette temaet mer. Samtidig ser vi at barna gjør mye av det samme, de imiterer hverandre. Det kan ses på som en måte å komme inn i fellesskapet på uten at nødvendigvis hadde et ønske om å utforske dette temaet selv, men heller leker for å komme inn i fellesskapet. Når barna leker sammen ser vi at de har et felles fokus. I praksisfortelling 3 leker to av barna på et av avdelingens ekstra rom. Her bruker de symbollek. De later som figurere de har tilgjengelig er figurer fra det kjente eventyret om

bukkene bruse. De skaper som Öhman (2012jjjjj) beskriver sine egne handlinger ut fra deres egne erfaringer. I denne situasjonen bruker de også en fortelling de høyst sannsynlig har kjennskap til. De kan replikkene fra fortellingen og kjenner til figurene. Ifølge Mauritzson og Säljö referert i Öhman (2012, s.142) kan disse barna ha en felles «kulturell bagasje». De forstår hva den andre leker fordi de kjenner til figurene og historien. Barna leker til slutt samme lek, men de kommuniserer ikke med hverandre når begge har funnet sine figurer. Dette betyr dog ikke at de ikke bryr seg om at den andre er der. Som Öhman (2012jjjjj) skriver inspirerer og etterligner små barn hverandre i leken og informerer hverandre om hva de gjør gjennom lyder og handlinger.

5.2 voksenrollen

Öhman skriver at kunnskap om lek er viktig, hvilken kunnskap som ligger til grunn for leken påvirker vårt syn på leken og hva vi anser som betydelig (Öhman, 2012, s.37) Om man ser på lekens egenverdi eller nytteverdi kan ha stor innvirkning på hvordan man tar del i leken.

Dersom barnehagelæreren ser på lekens egenverdi er leken for at barnet skal skape mening og uttrykke seg. Som nytteverdi ses leken på som er redskap for utvikling og læring og har en forutbestemt hensikt (Børhaug et al., 2018, s. 46). Tholin skriver at det er viktig å være klar over at de erfaringer som barn får i lek har betydelig effekt for deres utvikling. (Tholin, 2018, s.44).

5.2.1 Voksenrollen i leken

Wolf skriver at personalets respons på leken kan ha stor betydning, og kan både hindre og utvikle leken. responsen vil være avhengig av kunnskapsgrunnlaget og oppfatningen til den

enkelte. Dersom personalet ser på leken som en ren læringsarena kan det ta fra barnet opplevelsen av å leke (Wolf, 2016, s.33)

Guss (referert i Wolf, 2015, 32) mener at dersom barnehagelæreren ser på leken som en måte å uttrykke seg på er det lettere å møte barna på en lydhør måte. I praksisfortelling 1 ser vi at Mia tar ytringene og uttrykkene til barna på alvor ved å respondere på uttrykkene deres og tilpasse seg leken basert på hva barna sier og gjør. Dette fører til en utvikling i leken.

Bateson (referert i Wolf, 2016, s.27) beskrev hvordan barn kommuniserer hva som er lek og ikke. For å forstå hvordan lek oppstår vil det være viktig å undersøke hvordan barn kommuniserer dette. I praksisfortelling 1 ser Mia at barna leker idet de setter seg ned i hjørnet og ler. Videre spør hun de om leken og hva den går ut på. Dette ga også en utvikling i leken og viser at barna klarte å kommunisere «vi leker».

Voksenrollen kommer tydelig frem i praksisfortellingen hakkebakkeskogen. Her er den voksne deltakende stort sett gjennom hele leken og hun videreutvikler barnas innspill.

Når Eva kommer inn på avdelingen løper barna bort for å fortelle at de er klatremus. Da velger den voksne Mia, å tre inn i rollen som mikkell rev. Eva som ikke hadde fått med seg noe tidligere begynte å synge sammen med barna og hjalp de inn i handlingen som Mia hadde begynt på. Da ble Emilie også med, som ikke hadde vært med tidligere. Ifølge Öhman (2012, s.191) er trygghet og inspirasjon grunnlag for lek. Man kan tenke at det ble tryggere for Emilie å bli med når de voksne også var i leken, kanskje kunne hun sangen slik at leken de andre holdt på med ble meningsfull.

I praksisfortellingen Hakkebakkeskogen ser vi at den voksne, Mia, tar del i leken med barna. Hun legger tydelig merke til hva barna gjør. Når barna forteller Eva om at de er klatremus gir hun seg selv en rolle og gir barna impuls til en jagefange lek. Videre legger hun seg ned på gulvet og later som hun sover. Da tar den andre voksne, Eva også initiativ til å synge en sang,

samtidig som hun går rundt Mia som ligger på gulvet. Hun får med seg alle barna på leken, også et barn som tidligere ikke deltok. Gjennom hele denne leken bidrar de voksne med innspill og utvikling i leken. De spiller videre på barnas initiativ og de hjelper et barn som ikke hengere helt med, inn i leken. Wolf (2016) skriver at personalets respons på leken kan ha stor innvirkning på hvordan denne leken utvikler seg og hvilket innhold den har. (Wolf, 2016, s.33). Det er umulig å vite hvordan denne leken hadde utviklet seg dersom den voksne ikke hadde blandet seg inn, men i denne sammenhengen virket det som om de voksnes innblanding hadde en positiv innvirkning på leken. Haugen et al (2017) trekker frem pedagogisk takt, som et viktig element når voksne skal involvere seg i barnas lek, som går ut på at den voksne må tilpasse sine handlinger til situasjonen. Det kan være å vite når man bør ta avstand fra leken og når man skal involvere seg for å støtte barn i leken eller utvikle den. (Haugen et al.,2017, s.140). I dette eksempelet ser det ut til at Mia hadde en god pedagogisk takt og improviserte når hun så hva barna gjorde. Eik (i Børhaug et al.,2018, s.42) beskriver at improvisasjon som den delen av profesjonsutøvelsen som ligger i skille mellom det planlagte og uplanlagte og handler om å utnytte muligheter som oppstår spontant. I Praksisfortelling 1 ser vi at Mia improviserer, hun utnytter muligheten når barna begynner å leke.

I praksisfortelling 1 ser vi at Mia og Eva videreutvikler leken med sin egen kunnskap om hakkebakkeskogen. Barna startet kun med å uttrykke at de var klatremus. men Mia og Eva introduserte sang og handling til leken. Jansen (i Børhaug et al., 2018, s.42) skriver om «lyttende didaktikk» som handler om at man skal være bevisst på og åpen for barnas spontane uttrykk, og kunne bruke disse uttrykkene for å videreutvikle leken. Improvisasjonen må også kunne brukes til å knytte enkelte handlinger til en sammenhengende tematikk som gir mening for barnet. (Børhaug et al., 2018, s.42)

Det er ingen tvil om at den voksnes deltakelse i leken som regel ses på som positivt. Men Ifølge Røthle et al. (Røthle et al., 2017, s.140) kreves det allikevel en «pedagogisk takt i

samspill og lek med barn. Det innebærer å være forsiktig ovenfor barna og deres intensjoner. Hun mener det kan være best å ta rollen som tilskuer dersom barna er i dyp lek og heller støtte leken ved å for eksempel beskytte den fra forstyrrelser. Andre ganger kan leken kreve en mer tilstedeværende voksen som kan være med å legge til elementer eller skape spenning i leken. (Röthle et al., 2017, s.140). Altså krever det at personalet tenker gjennom om deres deltakelse i leken alltid er nødvendig. Mia var ikke like aktiv i leken hele tiden, men hennes innspill hadde i denne sammenhengen trolig en positiv innvirkning.

5.2.2 Legge til rette for lek

Rammeplanen fastslår at lekens egenverdi skal anerkjennes (utdanningsdirektoratet, 2017, s.20). samtidig legger rammeplanen mange føringer for hva barna skal oppleve og få erfaringer om i barnehagen. Når rammeplanen fastslår at lekens egenverdi skal anerkjennes tolker jeg det som at det er viktig å finne en balanse mellom å la barna leke fritt, men og legge til rette for lek som gir erfaringer og opplevelser.

Olofsson (referert i Röthle et al., 2017 s.139) mener aktive voksne er viktig for at barn skal leke oftere, sammenhengende og mer fantasifull. Den voksne kan lære barna å leke ved å vise de. Ved å bli med i leken og ta rollens om en karakter var det dette Mia gjorde i praksisforteling 1. Sandvik (referert i Röthle et al., 2017 s.139) mener det er viktig at personalet viser barna mulighetene for lek.

De leketemaene vi ser i disse praksisfortellingene er ikke typiske temaer barn får fra media, men de bruker fortellinger og figurer som de blir kjent med gjennom barnehagen. Som nevnt tidligere har barnehagen hatt temaarbeid om hakkebakkeskogen og brukt brannbamsen

Bjørnis i forbindelse med brannvernuka. Som Öhman skriver kan barnehagelærere gi barna inspirasjon ved å gi de felles opplevelser som barna kan bruke som inspirasjon til lek. dette kan gjøres ved å bruke bøker eller ha temaarbeid i barnehagen om temaer som bygger på barnas egne interesser (Öhman, 2012, s.191) Rammeplanene spesifiserer også at personalet i barnehagen skal gi barna felles erfaringer som grunnlag for lek. (utdanningsdirektorater, 2017, s.)

Et grunnlag for lek er inspirasjon. Barna inspirere hverandre i leken, men personalet kan også bidra ved å gi barna inspirasjon. Johansen skriver at barn i dag får inspirasjonen sin fra andre steder enn tidligere. Barn i dag har ikke like stort grunnlag for å bli inspirert av eldre barn, dette på grunn en høyere institusjonalisering i barns hverdag hvor de tilbringer dagene med jevnaldrende. Derfor er barn i dag mer avhengig av inspirasjon fra andre kilder som medier og lekemateriell. Derfor vil barnet og i større grad være avhengig av kjennskap til fortellinger og figurer (Johansen, 2015, s.28). Dette støtter opp om viktigheten av å gi barna inspirasjon og felles erfaringer i barnehagen, slik denne barnehagen hadde gjort.

I barnehagens hverdag kan leken oppstå når som helst, det er spontane handlinger som gjerne inngår i alle situasjoner. Dette krever en barnehagelærer som er observant på hvordan barna leker og hvordan lekene følges opp. (Børhaug et al., 2018, s.42)

6.0 Avslutning/Oppsummering.

I denne oppgaven har jeg skrevet om en kvalitativ undersøkelse om hvilke leketema som kommer til uttrykk i små barns spontane lek i barnehagen og hvordan personalet påvirker den leken.

Det første spørsmålet mitt i problemstillingen var hvilke leketema som kommer frem i små barns spontane lek. Funnene mine viser leketema som kommer fra kjente barnefortellinger

som ofte blir brukt i barnehagen. Den aktuelle barnehagen hadde også hatt temaarbeid om en av disse. Jeg så og at disse leketemaene ble brukt i flere ulike typer lek, mer spesifikt tumlelek, symbollek og rollelek. Dette viser meg viktigheten av å gi barna felles erfaringer i barnehagen som de kan bruke i sin felles lek. Felles erfaringer virker som et godt grunnlag for å gi barna inspirasjon til den spontane leken.

Det andre spørsmålet mitt var hvordan personalet påvirket denne leken. Ut fra mine observasjoner og funn virker det som at en aktiv og involvert voksen som kommer med impulser og innspill kan føre til utvikling i leken og en mer sammenhengende og lengere lek. Et barn som ikke var involvert i leken ble med da en voksen inviterte barnet inn. Dette viser og at den voksne kan bidra med å inkludere barn i leken. Det trener dog ikke alltid være positivt at den voksen involverer seg i leken, men den voksne må kunne se an situasjonen og finne en balanse mellom å være passiv og aktiv deltaker for det beste utgangspunktet i denne typen lek.

Betydningen av felles utgangspunkt og erfaringer i felles lek er det mest overraskende funnet mitt og noe jeg vil ta til betraktning videre i mitt arbeid i barnehagen. Jeg tror og dette viser viktigheten av temaarbeid i barnehagens hverdag og at det kan bidra til et fellesskap blant barna.

7.0 Litteraturliste

- Børhaug, K., Brennås, H. B., Fimreite, H., Havnes, A., Hornslien, Ø., Moen, K. H., . . . Bøe, M. (2018). *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag*. Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <https://nettsteder.regjeringen.no/barnehagelarerrollen/files/2018/12/Barnehagel%C3%A6rerrollen-i-et-profesjonsperspektiv-et-kunnskapsgrunnlag.pdf>
- Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving* (7.utg) Gyldendal
- Johanson, S. (2015) *barns liv og lek med medier*. Cappelen Damm
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2017) *Observasjon og intervju i barnehagen* (4.utg) Universitetsforlaget
- NESH. (2016). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi (4. utg.). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi/>
- Röthle, M. (2017). Det lekende. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.) *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (s.121 - 141). (2.utg) Cappelen Damm
- Tholin, K. (2018) *omsorg i barnehagen* (3. utg.). Fagbokforlaget

Utdanningsdirektoratet (2018). *Barns trivsel - voksnes ansvar* (kap. 7). Hentet fra

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Wolf, k. (2015) Oppfordringer til små barns lekende samspill i barnehagen - Personalets medvirkning og omgivelsenes muligheter. *Barn*, 33 (1), 25-39. ISSN 0800–1669

Öhman, M. (2012) *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum